

С финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“ на Европейския съюз

СБОРНИК ДОБРИ ПРАКТИКИ ОТНОСНО ЖЕРТВИТЕ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЯ И НАКАЗАТЕЛНОТО ПРАВОСЪДИЕ

Октомври 2020 г.

Настоящата публикация е създадена с финансовата подкрепа на програма „Правосъдие“ на Европейския съюз. За съдържанието ѝ отговарят единствено координаторът и партньорите по проекта и в никакъв случай не може да се смята, че то отразява възгледите на Европейската комисия.

АВТОРИ

Силвия Антоанета Бербек, адвокат, Адвокатска колегия – Букурещ, председател, Асоциация „Pro Refugiu“, Румъния

Д-р Мария Йорданова, главен експерт, Правна програма, Център за изследване на демокрацията, България

Миряна Илчева, старши анализатор, Правна програма, Център за изследване на демокрацията, България

Инка Лилия, старши програмен сътрудник, Европейски институт за превенция и контрол на престъпността към Организацията на обединените нации (HEUNI), Финландия

Анна-Грета Пекаринен, младши сътрудник, Европейски институт за превенция и контрол на престъпността към Организацията на обединените нации (HEUNI), Финландия

Яника Ювонен, асистент, Европейски институт за превенция и контрол на престъпността към Организацията на обединените нации (HEUNI), Финландия

Аня Уелс, криминолог и специалист по миграция, SOLWODI, Германия

Катрин Леман, социален работник, SOLWODI, Германия

Трикша Маклинг, адвокат, почетен консултант, SOLWODI, Германия

Елена Гомес, юрист, Dinamia S. Coop, Испания

Кристина Фернандес, консултант, Dinamia S. Coop, Испания

Давид Мартин, полицейски инспектор, полицейско управление Фуенлабрада, Испания

Марта Хереро, адвокат, Red Juridica, Испания

Настоящата публикация е създадена в рамките на проекта **„Усъвършенстване на подхода на наказателното правосъдие към жертвите на престъпления“ (RE-JUST)**, изпълняван от асоциация „Pro Refugiu“ (Румъния), Център за изследване на демокрацията (България), SOLWODI (Германия), Европейски институт за превенция и контрол на престъпността към ООН - HEUNI (Финландия), Dinamia S. Coop. (Испания).

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	1
ПРАКТИКИ ОТ БЪЛГАРИЯ	2
Център за превенция на насилието и престъпността, център „Вселена“ за подкрепа на жертви на сексуално насилие	2
Национален механизъм за насочване и подпомагане на жертви на трафик на хора	3
Национален телефон за първична правна помощ	4
ПРАКТИКИ ОТ ФИНЛАНДИЯ	5
Междуведомствени конференции за оценка на риска (MARAC)	5
Serі центрове за жертви на сексуално насилие	6
Използване на видео показания и видеоконференции в наказателното производство	8
ПРАКТИКИ ОТ ГЕРМАНИЯ	10
<i>Gewaltschutzambulanz</i> (амбулатория за жертви на насилие)	10
Специализирани отдели на Прокуратурата	11
Подкрепа за жертвите & <i>psychosoziale Prozessbegleitung</i> (психосоциална подкрепа)	11
ПРАКТИКИ ОТ РУМЪНИЯ	13
Координационна програма за жертви на трафик на хора в наказателното производство	13
Младежки и семеен трибунал	15
Временна заповед за защита за жертви на домашно насилие	16
ПРАКТИКИ ОТ ИСПАНИЯ	18
Статут на жертвата в производството като частен обвинител	18
Общинска служба за подпомагане на жертвите (S.A.V.) – Местна полиция на Фуенлабрада, регион Мадрид	20
Специализирана служба на Прокуратурата за престъпления от омраза и дискриминация и мрежа на делегираните прокурори	22
БИБЛИОГРАФИЯ И РЕСУРСИ	24

ВЪВЕДЕНИЕ

В духа на член 47 от Хартата за основните права на Европейския съюз, жертвите на престъпления следва да бъдат считани за потърпевши от престъпното деяние и трябва да бъдат защитени от повторна виктимизация, както и да имат достъп до правосъдие и право да участват в наказателното производство.

През 2012 г. е приета Директива 2012/29/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета, наричана още Директива за правата на жертвите, която създава основната рамка за техните права. Жертвите и техните нужди заемат централно място в работата на наказателното правосъдие и в процеса на вземане на решения на различни институции и организации. За да могат да упражняват правата си, жертвите следва да получават подходяща правна помощ от компетентните национални органи. Подходът, ориентиран към жертвите, предполага правната помощ да бъде насочена към техните нужди и характеристики.

Настоящата публикация представя добри практики от няколко държави членки, като някои обхващат защитата на всички жертви на престъпления, докато други са свързани с определен тип жертви. Практиките са събрани от всички етапи на наказателното производство: разследване, наказателно преследване и съдебно производство. Информацията е получена чрез кабинетно проучване (анализ на законодателството, съдебната практика, стратегии и програми) и чрез въпросници към институции и организации с правомощия и компетентности в областта на правосъдието и на защитата на правата на жертвите (министерства, съдилища, прокуратури, държавни агенции, правоохранителни органи, неправителствени организации и т.н.).

Терминът „практика“ се използва *lato sensu* в смисъл на програми, стратегии и услуги, успешно прилагани в страните, участващи в инициативата RE-JUST – България, Финландия, Германия, Румъния, Испания. Споделянето на практики може да стимулира използването на изпитани и ефективни методологии за работа. Те могат да служат за пример при последващи подходи, които да бъдат развити и приети на местно, национално и европейско равнище от институции и организации с компетенции относно защитата на правата на жертвите, достъпа до правосъдие и до подходящи услуги.

Усилията за защита на правата на жертвите на престъпления трябва да бъдат част от мерките на местно, регионално, национално и европейско ниво от момента, в който жертвата бъде идентифицирана, до края на наказателния процес. Належаша е нуждата от единна и координирана реакция от страна на държавните органи спрямо жертви, участващи в наказателното производство.

ПРАКТИКИ ОТ БЪЛГАРИЯ

Център за превенция на насилието и престъпността, център „Вселена“ за подкрепа на жертви на сексуално насилие

Институции и организации	Областна дирекция на Министерството на вътрешните работи – Бургас, община Бургас, Асоциация „Деметра“
Откога съществува практиката?	Център за превенция на насилието и престъпността – от 2009 г. Център за подкрепа на жертви на сексуално насилие – от 2016 г.
Ниво на прилагане	Регионално
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Център за превенция на насилието и престъпността – всички жертви на насилие и престъпления; Център за подкрепа на жертви на сексуално насилие – жертви на сексуално насилие
Описание на практиката	Центърът за превенция на насилието и престъпността¹ е ангажиран в различни инициативи и превантивни дейности и предоставя услуги на жертви на престъпления и насилие. Сътрудничеството между Центъра и правоохранителните органи се осъществява чрез мултидисциплинарни екипи, в които участват представители на общината и социалните служби, психолог, адвокат и полицейски служител, както и мобилен екип за работа в отдалечени райони. Дейността на Центъра се основава на тристранно споразумение между Община Бургас, Областната дирекция на вътрешните работи и Асоциация „Деметра“. Центърът провежда семинари, както и проучвания и информационни кампании с цел повишаване на обществената осведоменост за насилието и престъпността. Център „Вселена“ за жертви на сексуално насилие² е създаден по силата на споразумение между Община Бургас, Бургаската окръжна прокуратура и Областната дирекция на вътрешните работи, местната болница и асоциация „Деметра“, подкрепени от посолството на Великобритания. Центърът осигурява медицинска помощ и кризисна интервенция и подпомага разследването в случаи на сексуално насилие чрез координация на дейностите на различни институции. Предоставят се и телефонни консултации.
Правна рамка на практиката	Двата центъра са създадени в съответствие със законодателството, уреждащо дейността на правоохранителните органи, както и на Наказателно-процесуалния кодекс и на Закона за подпомагане и финансова компенсация на пострадали от престъпления.
Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?	Съществен акцент в работата и на двата центъра е мултидисциплинарната дейност и практиките могат да бъдат използвани от подобни организации в други региони.

¹ [Център за превенция на насилието.](#)

² [Център „Вселена“.](#)

Национален механизъм за насочване и подпомагане на жертви на трафик на хора

Институции и организации	Администрация на Националната комисия за борба с трафика на хора (НКБТХ)
Откога съществува практиката?	От 2010 г.
Ниво на прилагане	Национално и регионално
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Всички потенциални и идентифицирани жертви на трафик на хора
Описание на практиката	Националният механизъм за насочване и подпомагане на жертвите на трафик на хора³ (НМН) е създаден през 2008 – 2010 г., актуализиран през 2015 г. и подложен на оценка от Международния център за развитие на миграционни политики (МЦРМП). Националният механизъм е рамката за сътрудничество, чрез която институциите изпълняват задълженията си по отношение на грижата за пострадалите, като координират усилията си в стратегическото партньорство с неправителствени, международни организации и гражданското общество. НМН е базиран на мултидисциплинарен подход, използван както при идентифицирането и насочването, така и при защитата и подкрепата на жертвите. Координатор на Механизма е секретарят и администрацията на НКБТХ. Механизмът се стреми към спазване на човешките права на жертвите и прилага няколко основни принципа за работа с тях – безусловна подкрепа, безопасност и сигурност, конфиденциалност и защита на личните данни, забрана за дискриминация. НМН има стандартни оперативни процедури за идентифициране, насочване, подкрепа, защита и социална интеграция на жертвите. Механизмът има също индикатори за идентифициране на жертвите, както и критерии и стандарти за доставка на социални услуги.
Правна рамка на практиката	НМН е официално приет от Министерския съвет през 2016 г. и представлява подзаконов акт в съответствие със стандартите на Съвета на Европа и Европейския съюз срещу трафика на хора и Националната стратегия за борба с трафика на хора. Механизмът има връзка с много стратегически документи за правата на децата, борбата с организираната престъпност, миграцията, убежището и интеграцията.
Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?	Приемането на НМН от Министерския съвет гарантира задължителния му характер спрямо всички институции и организации, ангажирани в подкрепата на жертвите и включени в институционалната рамка за сътрудничество. Работата с жертвите е подкрепена от местните комисия за борба с трафика на хора, като някои от тях имат собствени регионални механизми за насочване.

³ [Национален механизъм за насочване и подпомагане на жертви на трафик на хора.](#)

Национален телефон за първична правна помощ

Институции и организации	Национално бюро за правна помощ (НБПП)
Откога съществува практиката?	От 2016 г.
Ниво на прилагане	Национално
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Всички видове жертви, тъй като горещата телефонна линия осигурява безплатен правен съвет на граждани при облекчени условия, извън общата процедура за предоставяне на правна помощ.
Описание на практиката	<p>Националният телефон за първична правна помощ⁴ и Регионалните центрове за консултиране към местните адвокатски съвети работят от 2016 г. Въведени са с проект за подобряване на достъпа на уязвимите групи до правна помощ по Норвежкия финансов механизъм и впоследствие са заложили в националната правна рамка.</p> <p>Всяко лице може да получи консултация в регионалните центрове за консултиране, ако се установи, че месечният му доход не надвишава линията на бедност, определена за страната. До 2020 г. са създадени 13 центъра за консултиране. Националният телефон (0700 18 250) е гореща линия, на която всеки гражданин може да получи безплатна правна консултация и плаща само разходите за телефонната услуга.</p> <p>В качествено проучване, проведено през 2018 – 2019 г. по проект за стратегически реформи в НБПП, интервюираните адвокати оценяват положително създаването на регионални центрове като средство за по-добра защита на интересите на техните потребители чрез основни насоки относно конкретния случай и назначаване на служебен адвокат, ако е необходимо. Повечето потребители, включително жертвите на престъпления, са удовлетворени от съветите, дадени им по Националния телефон, и препоръчват осигуряването на възможност за консултации с адвокати с различна правна специализация.</p> <p>Според годишните доклади на Бюрото, през 2018 г. са предоставени 2 352 консултации по Националния телефон и 521 в регионалните центрове, а през 2019 г. – съответно 1 390 и 784.</p>
Правна рамка на практиката	Със законови промени от 2017 г. националният телефон и регионалните центрове са закрепени в Закона за правната помощ, в Правилника за устройството и дейността на НБПП и в Наредбата за заплащане на правната помощ.
Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?	Практика, подобна на регионалните центрове, е внедрена по програма JUSTROM ⁵ с участието на НБПП, Комисията за защита от дискриминация и други институции и организации. През периода април 2018 г. – март 2019 г. в консултативните центрове във Велико Търново и Пловдив са консултирани над 1 453 лица от ромски произход, от които 889 жени. Адвокатски кантори също започват да прилагат практики, подобни на Националния телефон.

⁴ [Национален телефон за първична правна помощ.](#)

⁵ [JUSTROM.](#)

ПРАКТИКИ ОТ ФИНЛАНДИЯ

Междуведомствени конференции за оценка на риска (MARAC)

Институции и организации	Няколко полицейски управления, Финландски институт за здраве и благосъстояние, Victim Support Финландия
Откога съществува практиката?	Практиката ⁶ е възприета за пръв път като пилотен проект във Финландия през 2010 г. съобразно Плана за намаляване на насилието срещу жените. Първоначално се прилага в три града.
Ниво на прилагане	Понастоящем практиката се използва в 38 общини във Финландия. Моделът може да бъде приложен въз основа на решение на общинските власти. На национално ниво разработването и разпространението на модела MARAC се координира от Финландския институт за здраве и благосъстояние. Дейностите включват актуализиране на използваните шаблони и насоки и организиране на годишната конференция за всички групи MARAC в страната. Координиращите звена могат също да се свържат с общини, за да проучат интереса към прилагането на модела.
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Моделът се използва за жертви на тежко насилие от страна на интимен партньор. В повечето случаи жертвата е жена. Практиката не се отнася за непълнолетни.
Описание на практиката	Междуведомствените конференции за оценка на риска (MARAC) могат да бъдат инициирани в случаи на тежко и повтарящо се насилие от страна на интимен партньор. Процесът MARAC има два етапа. Първо, след като служител (например от полицията, социалните служби, здравеопазването) установи, че дадено лице е жертва на насилие от страна на интимен партньор, се попълва формуляр за оценка на риска заедно с жертвата. В някои общини най-активна при насочване към MARAC е полицията, в други – социалните служби. Ако са налице определен брой рискови фактори (или ако служителят по друга причина подозира, че лицето е жертва на тежко / повтарящо се насилие), случаят се насочва към MARAC. На втория етап мултидисциплинарна група от представители на полицията, социалните и здравните служби, службите за подкрепа на жертвите и приютите прави план за действие относно безопасността на жертвата. Основната роля на полицията е да оцени безопасността на жертвата и рисковете, свързани с извършителя. Назначава се лице за подкрепа, което да помага на жертвата и да предава информация между нея и групата MARAC. Законодателството за защита на данните и поверителността създава някои предизвикателства пред метода, тъй като няколко агенции следва да обменят данни. Забележително от гледна точка на овластяването на жертвите е, че жертвата може и често участва в конференцията. Във всеки случай използването на метода MARAC изисква нейното съгласие, дори когато тя не желае да участва в конференцията. Методът позволява на различните участници в системата на услугите да комбинират своите знания и опит, така че да се постигне всеобхватно противодействие на насилието. Когато методът се въвежда във

⁶ [MARAC](#).

	<p>Финландия през 2010 г., се разглежда и като възможен начин за предотвратяване на убийства в рамките на семейството. Целта на конференцията MARAC е да се намери цялостно решение за подобряване на благосъстоянието на жертвата, включително предотвратяване на насилие. Виктимизираното лице също така получава информация за това как да докладва за престъпление и как функционира наказателният процес. Последващото проучване на Piispa & October (2017) показва, че MARAC е намалил броя на новите жалби от жертви, които преди това са се свързвали с полицията за повтарящи се случаи на домашно насилие.</p>
<p>Правна рамка на практиката</p>	<p>Практиката не се основава на законодателство, а на национални насоки. За оценка на риска от насилие се използват стандартни инструменти. Участниците в MARAC подписват формуляр за съгласие. Продължават дискусиите относно необходимостта от въвеждане на практиката в законодателството, за да се гарантира, че услугите са последователни и еднакви за всички жертви на насилие от страна на интимни партньори, независимо къде живеят.</p>
<p>Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?</p>	<p>Създаването на група MARAC в община изисква участието на всички ключови звена. В допълнение към служителите на здравеопазването, полицията, социалните служби, службите за подкрепа на жертвите и на приютите, членове могат да бъдат представители напр. на услуги за психично здраве, услуги за страдащи от зависимости, служби за защита на деца и жилищни услуги. Всеки от посочените служители може да попълни формуляра за оценка на риска MARAC с потенциален клиент, но на практика това най-често се прави от социален работник, медицинско лице или полицай.</p>

Seri центрове за жертви на сексуално насилие

<p>Институции и организации</p>	<p>Няколко полицейски управления, Центрове за подкрепа Seri, Финландски институт за здраве и благосъстояние</p>
<p>Откога съществува практиката?</p>	<p>От 2017 г.</p>
<p>Ниво на прилагане</p>	<p>Първият финландски център за подкрепа Seri е открит в Университетската болница в Хелзинки (HUS) през 2017 г.⁷ Оттогава са открити пет нови центъра в други градове с университетски болници, както и сателитни центрове в болници в по-малки градове. Планирано е откриването на още центрове, докато покритието стане национално.</p>
<p>Бенефициенти (всички жертви/някои групи)</p>	<p>Seri центровете предлагат услуги на жертви на сексуално насилие от всякакъв пол на възраст минимум 16 години. Повечето от жертвите (около 95%) досега са жени, като най-голямата група е на възраст между 20 и 24 години. Планирано е услугата да бъде достъпна и за мъже и хора с друга полова идентичност. Деца жертви на възраст под 16 г. не могат да бъдат клиенти в центъра Seri. Те се насочват към детската болница, въпреки че поне в</p>

⁷ [Seri центрове за жертви на сексуално насилие.](#)

	<p>Хелзинки служителите на Seri могат да им проведат медицински преглед. Тази политика, свързана с възрастта, е малко вероятно да се промени, но текущ проект, наречен Barnahus, е фокусиран върху различни чувствителни към нуждите на тийнейджърите услуги и методи за подпомагане на жертви на насилие.</p>
<p>Описание на практиката</p>	<p>Seri центровете имат за цел да предоставят на жертвите на сексуално насилие множество услуги на едно място. Жертвата на сексуално насилие може да потърси помощ от центъра денонощно (24/7) самостоятелно или чрез сезиране на орган (като полицията). И центровете, и полицията потвърждават своето тясно сътрудничество, което е от полза както за жертвите, така и за наказателното разследване. Първото посещение в Seri център трябва да се осъществи в рамките на 30 дни от инцидента. В центъра жертвата има достъп до услугите на акушерка/медицинска сестра, лекар, психолог, социален работник и болничен свещеник. Жертвата може да получи медицинска и психологическа помощ и информация за услугите на неправителствени организации като Victim Support Финландия и Кризисен център за жертви на изнасилвания „Тукинайнен“, които също могат да получат контактната информация на жертвата, ако тя се съгласи.</p> <p>Подаването на жалба в полицията не е задължително, за да се получи услуга, но се насърчава и жертвата може да получи помощ при започване на наказателна процедура. Ако жертвата се съгласи, може да се направи медицински преглед за сексуално насилие и да се вземат проби, дори ако лицето не желае да се свърже с полицията. Пробите могат да се използват като доказателство в случаи, които в крайна сметка стигнат до наказателно производство, и могат да се съхраняват 10 и повече години. Силна страна на практиката е, че качеството на съдебните доказателства се подобрява, тъй като се събират от специализиран персонал, и са достъпни, ако жертвата реши да участва в наказателния процес покъсно, защото се съхраняват в центъра. Лекарят, прегледал жертвата, може да даде писмени показания в полицията, ако това е необходимо за наказателното производство. Служителите на Seri могат да бъдат назначени като вещи лица в съда. За да се защити поверителността на данните на жертвата, достъпът до тях в Seri центровете е ограничен в специално хранилище за пациентски данни. Събирането на различни услуги на едно място може да подобри достъпа на жертвата до нейните права и да подобри нейното благосъстояние. Събирането на криминалистични проби и автоматичното им съхраняване също може да бъде от полза за правната защита на жертвата. Получената от HEUNI информация по време на изследването сочи, че отзивите на клиентите са изключително положителни, но тъй като само малък брой от всички клиенти дават обратна връзка, по-нататъшен анализ на отзивите не е извършен.</p>
<p>Правна рамка на практиката</p>	<p>Центровете за подкрепа на Seri са създадени въз основа на задълженията по Истанбулската конвенция относно създаването на центрове за подкрепа за жертви на сексуално насилие (член 25), те са посочени и в Националния план за действие на правителството на Финландия за прилагане на Конвенцията 2018 – 2021 г.</p>

Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?	Според интервюираните експерти, практиката може да се приложи във всяка болница, предлагаща 24/7 (спешни) услуги и за предпочитане в болници за женско здраве с опит в сексуалното и репродуктивното здраве. Центърът трябва да поддържа връзка с местното полицейско управление.
--	---

Използване на видео показания и видеоконференции в наказателното производство

Институции и организации	Няколко полицейски управления, Victim Support Финландия, Национална съдебна администрация Финландия
Откога съществува практиката?	Въз основа на Директивата за правата на жертвите от 2012 г. Финландия е приела три мерки във връзка с използването на видеотехнологии в наказателното производство: възможността за записване на видеопоказания в досъдебното производство (от 2016 г.), видеоконферентна връзка в подготвителното изслушване (от 2019 г.) и видеоконференции в съдебната фаза (от 2016 г.). В допълнение, през 2019 г. Министерството на правосъдието назначава работна група за изготвяне на законодателство, позволяващо видеозаписите, направени в окръжните съдилища, да бъдат приобщавани като доказателства в апелативните съдилища. Това би означавало, че жертвите на престъпления няма да бъдат изслушвани отново в Апелативния съд, а вместо това показанията им могат да бъдат прегледани на видео.
Ниво на прилагане	Практиките са национални и Националната съдебна администрация потвърждава, че всички съдилища разполагат с необходимото оборудване, за да използват записани на видео показания като доказателство и да провеждат видеоконференции. Полицията съобщава, че практиките при вземане на видеопоказания се различават до известна степен между отделите на полицията.
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Въз основа на Закона за наказателното разследване, лица под 15 години, жертви на сексуални престъпления на възраст между 15 – 17 г. и възрастни в случаите, в които са изпълнени допълнителните изисквания на закона, могат да дават видеопоказания в досъдебната фаза. Въпреки че видеопоказанията могат да се използват за различни групи жертви, интервюираните професионалисти потвърждават, че най-честата им употреба е при деца под 18 години, и в редки случаи при други уязвими групи (напр. възрастни хора или хора с увреждания). Законът за съдебното производство (17:52) предвижда, че жертвата може да бъде изслушана в процеса чрез видеоконференция , когато е необходимо да се защити от заплахата за живота или здравето ѝ, или ако се нуждае от специална защита, като се имат предвид личните ѝ обстоятелства и естеството на престъплението. Съдът обаче си запазва правото на преценка дали използването на видеоконференция е подходящо за конкретния случай.

	Има данни, че използването на видеоконференции се е увеличило поради пандемията от COVID-19 (от март 2020 г.).
Описание на практиката	Финландският Закон за наказателното разследване (11: 9а) изисква извършването на <i>оценка на личната защита</i> като част от досъдебното разследване. Целта на оценката е да се определи дали са необходими специални мерки за защита на жертва на престъпление от по-нататъшно страдание, сплашване или отмъщение по време на разследване и съдебен процес. Една от мерките, които могат да се приложат въз основа на оценката, е изслушването на жертвата да бъде записано на видео, за да се предотврати многократното повтаряне на показанията. В допълнение, при случаи на деца жертви и на жертви на сексуални престъпления на възраст 15 – 17 г., предварителното изслушване също се записва. Дали видеозаписът ще се използва като доказателство, се определя от съда въз основа на Закона за съдебното производство (17:24) и въз основа на конкретния случай. В началото на 2019 г. законодателни промени (423/2018, HE 200/2017) разширяват възможността страните да участват в изслушване по наказателни дела чрез видеоконференции, което укрепва правото на жертвата на престъпление да участва в съдебни производства по видео връзка. Използването на видеоконферентна връзка все още се преценява от съда във всеки конкретен случай. При подготовката на законодателството се защитава аргументът, че видеоконференциите могат да направят процеса по-ефективен и да намалят разходите, както и да намалят психическото напрежение, на което жертвата е подложена, когато трябва отново да премине през инцидента или да срещне извършителя.
Правна рамка на практиката	Директивата за правата на жертвите (член 23, параграф 3б) гласи, че жертва на престъпление може да бъде изслушана в съдебната зала, без да присъства, по-специално чрез използването на подходящи комуникационни технологии. В националното законодателство съответни разпоредби има в: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Закона за съдебното производство (1.1.1734/4) ✓ Закона за наказателните разследвания (22.7.2011/805) ✓ Закона за наказателното производство (11.7.1997/689).
Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?	Директивата за правата на жертвите призовава за видеозаписване на интервюта и разрешаване на използването на записите в съда, както и използването на видеоконференции като метод за защита на уязвимите жертви. Тези практики биха били приложими във всяка държава членка, ако е налице подходящо оборудване и умения за използването на такива методи.

ПРАКТИКИ ОТ ГЕРМАНИЯ

Gewaltschutzambulanz (амбулатория за жертви на насилие)

Институции и организации	Амбулатории за жертви на насилие и други подобни програми
Откога съществува практиката?	От 2014 г. (Charité n.d.). Постоянно
Ниво на прилагане	Местно/регионално – Берлин
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Деца и възрастни жертви на домашно насилие, междуличностно насилие, сексуални престъпления (§§ 174 ff., §§ 223 ff StGB ⁸)
Описание на практиката	<p>Амбулаторията за жертви на насилие, Берлин, е медицинско заведение, което не е част от разследващ орган. Тя издава безплатна съдебно-медицинска документация за видими наранявания, причинени от престъпни деяния. В амбулаторията работят само специално обучени лекари, които са обвързани с професионална тайна. Документацията представлява годно доказателство и впоследствие може да се използва в съдебни производства (в наказателни, граждански и/или семейни съдилища).</p> <p>През първите пет години от създаването на амбулаторията в Берлин помощ са потърсили 4 700 жертви, което показва важноста на нейната работа (Ärzteblatt 2019). Жертвите получават съвети и по-нататъшно подпомагане, а информация се предоставя и на други езици, различни от немски (Charité 2014). В звеното работят и мобилни консултанти на организацията <i>Opferhilfe e.V.</i>, които не само изясняват условията на живот на жертвите и нуждата им от помощ, но и ги придружават до компетентните органи или до приюта за жени (BMFSFJ 2020).</p>
Правна рамка на практиката	Няма правно основание, тъй като не е част от системата на наказателното правосъдие в тесен смисъл.
Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?	Практиката не може да се използва от други институции. Подобни проекти се изпълняват и в други области (e.g. <i>ProBeweis</i> в Медицинския университет в Хановер, <i>Gewaltschutzambulanz</i> в Университета „Лудвиг Максимилиан“ в Мюнхен и др.).

⁸ *Strafgesetzbuch* (StGB): Наказателен кодекс.

Специализирани отдели на Прокуратурата

Институции и организации	Прокуратура
Откога съществува практиката?	Постоянна
Ниво на прилагане	Регионално – специализирано звено на Прокуратурата за наказателно преследване на сексуални престъпления
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Жертви на сексуални престъпления [престъпления срещу сексуалното самоопределение] (§§ 174-184j StGB)
Описание на практиката	<p>В Германия прокуратурата (Staatsanwaltschaft) е длъжна да предприеме последващи действия във връзка с всяко подозрение за престъпление въз основа на принципа на законността (§ 152(2) StPO⁹, § 160(1) StPO). Специализираните отдели на прокуратурата – т.нар. Sonderdezernate или Fachabteilungen – са създадени да преследват сексуални престъпления. Там работят служители, преминали специализирани обучения, напр. за разпит на предполагаеми жертви (Dr. Böttner Rechtsanwalt n.d.).</p> <p>Такъв специализиран отдел е създаден в Прокуратурата в Берлин. Там работят специално обучени и информирани прокурори, които редовно участват в програми по темата за сексуалните престъпления и работа с предполагаеми жертви. Освен това, отделът има силни връзки със специализирани консултантски центрове и специализираната служба <i>Landeskriminalamt</i> (LKA). Връзките с други специалисти гарантират, че отделът може да отговори на нуждите на жертвите свидетели.</p>
Правна рамка на практиката	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Жертви на сексуални престъпления [престъпления срещу сексуалното самоопределение] (§§ 174-184j StGB) ✓ Принципът на законност (§ 152(2) StPO, § 160(1) StPO).
Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?	Тази практика може да се използва от прокуратурите в други федерални провинции на Германия. В допълнение, в рамките на прокуратурата могат да бъдат създадени и други специализирани отдели. Германската асоциация на жените адвокати (DjB) например е съставила списък, показващ как функционират специализираните отдели за борба с домашното насилие в различните провинции (DjB 2012). Полицията също може да създаде специализирани отдели за сексуални престъпления, извършени в съответната провинция.

Подкрепа за жертвите & *psychosoziale Prozessbegleitung* (психосоциална подкрепа)

Институции и организации	Местни и регионални съдилища на федералните провинции (подкрепа за жертви); (съдебни) институции, предоставящи услуги за подкрепа на жертвите, организации за защита на жертвите, както и неправителствени организации (психосоциална подкрепа)
--------------------------	---

⁹ *Strafprozessordnung* (StPO): Наказателно-процесуален кодекс.

Откога съществува практиката?	Подкрепа за жертви – от средата на 90-те години на миналия век; психосоциална подкрепа – от 2017 г.
Ниво на прилагане	регионално (подкрепа за жертви) (Баварско министерство на правосъдието); национално (психосоциална подкрепа)
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Жертви свидетели (подкрепа за жертви); деца, непълнолетни и хора, които не могат да се защитят, жертви на тежки сексуални или насилствени престъпления, напр. тежка телесна повреда, грабеж, трафик на хора (§397a (1 Nr.5) StPO) (психосоциална подкрепа)
Описание на практиката	На местно ниво подкрепата за жертвите (Zeugenbetreuung) в наказателното производство се осъществява в местните и регионалните съдилища. Целта е да се противодейства на ненужната тежест, която жертвите понасят в рамките на наказателното производство. Ангажираните служители (главно с опит в социалната работа) са лица за контакт по всички въпроси на наказателното производство и се грижат за жертвите свидетели преди, по време и след процеса. В местните и регионалните съдилища има специални стаи, където жертвите безопасно да изчакат по време на наказателното производство и да се информират за хода му, както и да се запознаят с правата и задълженията си. Осигурени са и играчки за децата. Предвидена е възможност жертвите да опознаят предварително съдебната зала и да бъдат придружени в съдебното производство. Жертвите на тежки посегателства/уязвимите жертви могат да получат и психосоциална подкрепа (Psychosoziale Prozessbegleitung), чрез която да се обезпечи интензивно, професионално, несъдебно подпомагане през цялото наказателно производство. Целта на психосоциалната подкрепа е да намали индивидуалната тежест за жертвата и да предотврати вторична виктимизация по време на наказателното производство. Съдилищата могат да разпоредят такава подкрепа в случаите, когато жертвите са непълнолетни или особено уязвими възрастни, или са жертви на тежки престъпления. Тя се предлага от (съдебни) институции като услуги за подкрепа на жертви, организации за защита на жертвите, както и неправителствени организации. В някои федерални провинции съществува възможност свидетелите жертви да бъдат придружени в съда и от лице за подкрепа по време на наказателното производство.
Правна рамка на практиката	✓ §48 (2) StPO; 406f (2) StPO (за подкрепа на жертвите в наказателното производство) ✓ §406g StPO; Закон за психосоциалната подкрепа (PsychPbG) (за психосоциалната подкрепа)
Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?	Практиката може да се използва от съдилища в други федерални провинции в Германия. Психосоциалната подкрепа се предлага само от специално обучени специалисти, които имат професионален опит в социалната работа, социалната педагогика, психологията или подобни, и са завършили специализирано обучение.

ПРАКТИКИ ОТ РУМЪНИЯ

Координационна програма за жертви на трафик на хора в наказателното производство

<p>Институции и организации</p>	<p>В Румъния усилията за защита на жертвите на трафик на хора се съсредоточават в мерките, предприети по време на наказателния процес, от идентифицирането на жертвата до приключването на производството. За тази цел, Националната агенция за борба с трафика на хора (АНИТР)¹⁰, в партньорство с Генералната дирекция на румънската полиция (IGPR), Генералната дирекция „Гранична полиция“, Генералната дирекция на румънската жандармерия (IGJR) и Дирекцията за разследване на организираната престъпност и тероризма (DIICOT) прилага координационна програма за жертви на трафик на хора.</p>
<p>Откога съществува практиката?</p>	<p>Тази програма се изпълнява в Румъния от 2008 г.</p>
<p>Ниво на прилагане</p>	<p>Национално ниво / в конкретни случаи се осъществява и международно сътрудничество.</p> <p>По искане на съдебни органи на държавата, в която е проведено наказателно разследване, на жертвите на трафик на хора, намиращи се под надзора на Агенцията, се предлагат различни форми на подкрепа за участие в съдебното производство в тази държава, като например:</p> <ul style="list-style-type: none"> • планиране и организиране на пътувания в чужбина; • планиране и организиране на изслушване в режим на видеоконферентна връзка/чрез онлайн система; • придружаване и подпомагане на жертвата по време на пътуването, както и по време на съдебния процес в държавата дестинация.
<p>Бенефициенти (всички жертви/някои групи)</p>	<p>Координационната програма е насочена към жертвите на трафик на хора, експлоатирани в Румъния, както и към жертвите румънски граждани, експлоатирани в чужбина.</p>
<p>Описание на практиката</p>	<p>Целите на тази програма са:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ участие на повече жертви на трафик като страни или свидетели в наказателния процес; ▪ повишаване степента на участие на жертвите в различните фази на наказателния процес; ▪ спазване правата на жертвите, свързани с участието в наказателния процес; ▪ повишаване осведомеността на жертвите относно приложимите съдебни и административни процедури; ▪ улесняване достъпа на жертвите, влезли в контакт с органите за наказателно преследване, до специализирани услуги за подпомагане. <p>Съгласно Протокола за сътрудничество, Националната агенция за борба с трафика на хора има следните правомощия по отношение на прилагането на координационна програма за жертви на трафик на хора в наказателното производство:</p>

¹⁰ [Националната агенция за борба с трафика на хора.](#)

	<p>а) да информира специализирани структури в други институции за идентифицирането на жертви, които желаят да участват като свидетели или страни в наказателното преследване на трафикантите;</p> <p>б) да поддържа контакт с лицето до разрешаване на случая, включително в ситуации, в които то не желае да получи помощ и мерки за защита по време на наказателното производство;</p> <p>в) да предоставя по заявка или директно, или с подкрепата на институционални партньори, информация на лицето за аспектите на наказателния процес, когато то участва в него;</p> <p>г) да съдейства по искане на прокурора и със съгласието на председателя на съда на лицето по време на съдебно заседание;</p> <p>д) да поиска от полицията да разработи оценка на риска за конкретна жертва в рамките на наказателния процес, за да се предприемат мерки за защита.</p> <p>д) да си сътрудничи със съответните полицейски структури за извършване на процесуалните действия, поискани от Дирекцията по организираната престъпност, във фазата на наказателното разследване, във връзка с транспортирането и защитата на жертвите.</p> <p>ж) да поддържа връзка с прокурора от Дирекцията по организираната престъпност и водещия случай с цел координация на действията по отношение на жертвите на трафик на хора.</p>
<p>Правна рамка на практиката</p>	<p>Тази програма се основава на протокол за междуведомствено сътрудничество за координиране на дейностите по отношение на жертвите на трафик на хора в рамките на наказателното производство.</p>
<p>Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?</p>	<p>Програмата е разработена специално за жертвите на трафик, но успешното ѝ прилагане може да се използва от други държавни органи чрез адаптиране на мерките за различни категории жертви, тъй като подкрепата на жертвите на престъпления винаги изисква мултидисциплинарен и междуведомствен подход.</p>

Младежки и семеен трибунал

Институции и организации	Младежки и семеен трибунал в Брашов
Откога съществува практиката?	От 2004 г.
Ниво на прилагане	Регионално – община Брашов
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Деца жертви
Описание на практиката	<p>Трибуналет разглежда както граждански и семейни, така и наказателни дела.</p> <p>В компетентността му влизат наказателни дела, по които поне един от обвиняемите или една от жертвите/гражданските ищци са непълнолетни (превантивни мерки, гаранционни мерки, изпълнение на присъди или реабилитация), както и граждански дела – настанявания и осиновявания, като първа инстанция, и дела относно деца и семейства, решени от по-долните инстанции, като втора инстанция. Териториалната компетентност на Трибунала обхваща община Брашов, а съдебен контрол осъществява над решенията на съдилищата в Брашов, Фагараш, Рупеа и Зарнеши.</p> <p>Трибуналет има специализирани състави за разглеждане на дела на първа инстанция. Всички съдии имат двойна специализация, съответно в гражданското право (по отношение на семейните отношения и защитата на непълнолетните), както и в наказателните дела. Статистиката за дейността на трибунала сочи¹¹:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ брой решени дела 2019 г.: 1 404 ▪ брой решени дела 2018 г.: 1 234 ▪ брой решени дела 2017 г.: 1 291.
Правна рамка на практиката	<p>Трибуналет е създаден със заповед на министъра на правосъдието № 3142/С/22 през ноември 2004 г. и оттогава функционира в Брашов. Той започва като пилотен проект и през годините се утвърждава в решаването на граждански и наказателни дела, включващи деца, отговарящи на съвременните европейски изисквания за защита на техните права. Дейността на съда се извършва в съответствие с разпоредбите на закон № 134-FZ. 304/2004 за съдебната организация, който предвижда, че специализирани съдилища могат да се създават и функционират на ниво окръг и на ниво община Букурещ.</p>
Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?	<p>Въпреки наличието на правна рамка за създаване на съдилища, специализирани в разглеждането на наказателни и граждански дела, включващи деца, понастоящем в страната тези съдилища са недостатъчни. Предвид големия брой деца жертви, следва да бъдат създадени нови такива съдилища. Невъзможността да се разрешат делата в разумен срок, поради натовареността на общите съдилища с дела от различен характер, може да има дългосрочни последици за пострадалото лице в зряла възраст. Създаването на такива съдилища може да бъде постигнато чрез разпределяне на съответните финансови ресурси от Министерството на правосъдието и задълбочена специализация на повече съдии по</p>

¹¹ Към момента на подготовка на настоящата публикация статистика за 2020 г. не е налична.

правата на детето в съответствие с националното и международното право.

Временна заповед за защита за жертви на домашно насилие

Институции и организации	Румънска полиция
Откога съществува практиката?	-
Ниво на прилагане	Национално
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Жертви на домашно насилие
Описание на практиката	<p>Временната заповед за защита се издава от полицейски служители, които при изпълнение на задълженията си установят, че има непосредствена опасност животът, физическата неприкосновеност или свободата на дадено лице да бъдат застрашени от акт на домашно насилие. Полицаяте установяват наличието на непосредствен риск въз основа на оценка на действителното положение и формуляр на оценка на риска. Ако в резултат на оценката се установи, че условията за издаване на временна заповед не са изпълнени, полицията е длъжна да информира лицата, които твърдят, че са жертви на домашно насилие, относно възможността да се обърнат към съда с молба за издаване на съдебна заповед. Временната заповед, издадена от полицейски служител, предвижда една или повече мерки за защита за срок от пет дни:</p> <ul style="list-style-type: none"> • временно извеждане на извършителя от общия дом, независимо дали е собственик на имота; • реинтеграция на жертвата и, ако е приложимо, на децата в общия дом; • задължаване на извършителя да спазва определена минимална дистанция от жертвата, членовете на семейството, местоживеенето, местоработата или обучението; • принуждаване на извършителя да предаде оръжието, което притежава, на полицията. <p>Заповедта за временна защита също така съдържа информация, че нарушаването на която и да е от предписаните мерки представлява престъпление и се наказва с лишаване от свобода от един месец до една година.</p> <p>Петдневният период се изчислява в часове, т.е. 120 часа от издаването на временна заповед. Тя се довежда до знанието на извършителя и жертвата. Представя се от полицейското звено в прокуратурата при териториално компетентния съд, в рамките на 24 часа от издаването ѝ.</p> <p>Прокурор от компетентната прокуратура взема решение относно необходимостта от наложените мерки за защита в рамките на 48 часа от издаването на временната заповед. По негова преценка заповедта може да бъде отменена или потвърдена. Ако прокурорът потвърди необходимостта от мерките, предписани от полицията,</p>

	<p>той резолира оригинала на заповедта и заедно с документите, послужили за издаването ѝ, я представя пред териториално компетентния съд с молба за издаване на заповед за защита с максимален срок шест месеца. Първоначалните пет дни, разпоредени с временната заповед, се удължават със срока, необходим за съдебната процедура, за което извършителят бива информиран. Заповедта може да се обжалва пред компетентния съд до 48 часа от съобщаването ѝ.</p>
<p>Правна рамка на практиката</p>	<p>✓ Закон 174 / 13.07.2018 г. за изменение и допълнение на закон 217/2003 за превенция и борба с домашното насилие. След законодателните промени от 2018 г. полицията има възможност да издава тези заповеди много по-бързо.</p>
<p>Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?</p>	<p>Заповедта за защита, издадена директно от полицията, може да осигури по-ефективна и навременна защита на жертвите на домашно насилие. Понастоящем се прилага на национално ниво само за този тип жертви, но би била ефективна и за защитата на жертви на тормоз/друга форма на агресия.</p>

ПРАКТИКИ ОТ ИСПАНИЯ

Статут на жертвата в производството като частен обвинител

Институции и организации	Съдебна власт в Испания
Откога съществува практиката?	От 1882 г., утвърдена за основано на пола насилие през 2015 г.
Ниво на прилагане	Национално
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Всички жертви на престъпления
Описание на практиката	<p>Наказателното производство в Испания позволява на жертвата да участва в процеса активно като частен обвинител. Тази възможност в испанското национално законодателство е в съответствие с принципа на множественост на обвинителите, предвиден в Конституцията на страната, и представлява новост, тъй като в други производства се чете само обвинителния акт на прокурора.</p> <p>Конституционното признаване на правото на жертвите да предприемат наказателни или граждански действия е част от правото на ефективна съдебна защита, уредено в испанското законодателство.</p> <p>В допълнение на официалната законова роля на Прокуратурата е предоставена възможност за поддържане на обвинението и от лицето, засегнато от престъплението. Тази активна роля на жертвата в процеса е преутвърдена чрез закон 4/2015 от 27 април 2015 г. за статута на жертвите на престъпления.</p> <p>Жертвата може да бъде конституирана като частен обвинител преди изготвянето на обвинителния акт, т.е. преди началото на устните прения, освен в случаи на производства срещу непълнолетни, и да ползва адвокатска защита и процесуален представител, който да я представлява официално в производството.</p> <p>Във всеки случай, когато Прокуратурата иска да се пристъпи към наказателно преследване, обвинението ще продължава да се поддържа от нея.</p> <p>Основно предимство на ролята на частния обвинител е, че защитникът на жертвата има достъп до делото, и други права, подобни на тези на прокурора:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да поиска събирането на още доказателства; • да поиска призоваването на нови експерти и вещи лица, които ще подкрепят неговата теза; • да поиска провеждането на очни ставки и т.н. • да се информира за всички актове в рамките на производството, за да ги обжалва в срок; • да поиска осъждането на извършителя и обезщетение за претърпените вреди и загуби. <p>С оглед важноста на съдебното производство, частният обвинител е ключова фигура в разглеждането на дела за основано на пола насилие: той се подпомага от специализиран адвокат от самото начало на процеса.</p> <p>След промените в Органичния закон за съдебната власт (LOPJ) със закон 7/2015, съдилищата, разглеждащи дела за насилие срещу</p>

	<p>жени, вече разглеждат и дела за посегателства срещу правото на личен живот, самоопределение и чест на жените, както и нарушаването на съдебни заповеди и привременни мерки. Специализираните адвокати осъществяват следните функции спрямо частните обвинители:</p> <ul style="list-style-type: none"> • правна помощ от момента преди подаването на жалбата или преди искането на привременни мерки за защита; • гарантиране на правото на жертвата да бъде придружавана в полицията или в съда от лице по неин избор; • гарантиране на правото на жертвата да не се среща лично с обвиняемия, както и че всички мерки се изпълняват в съответствие с нейното право на самоопределение и чест.
Правна рамка на практиката	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Кралски декрет от 14 септември 1882 г. относно Наказателно-процесуалния кодекс (чл. 110, частен обвинител); ✓ Конституция на Испания от 1978 г. (чл. 21.1, чл. 125); ✓ Закон 4/2015 от 27 април 2015 г. за статута на жертвата на престъпление
Статистика	<p>В Испания през 2019 г. са регистрирани общо 168 057 жалби за насилие, основано на пола (35,7% на 10 000 жители). През същата година са издадени общо 40 720 заповеди за защита; 93,5% по искане на пострадалото лице при упражняването на правата на частен обвинител и само 5% по искане на Прокуратурата.</p>

Общинска служба за подпомагане на жертвите (S.A.V.) – Местна полиция на Фуенлабрада, регион Мадрид

Институции и организации	Местна полиция на Фуенлабрада
Откога съществува практиката?	От 2000 г.
Ниво на прилагане	Местно
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Услугата се предлага за всички жертви на престъпления, но поради честотата и процента на този вид посегателства службата е специализирана предимно за жертвите на насилие, основано на пола.
Описание на практиката	<p>Общинските служби за подпомагане на жертвите (S.A.V.) предоставят безплатни услуги от специалисти, за оказване на помощ на жертвите на всякакви престъпления и други противоправни действия.</p> <p>Към службата могат да се обърнат жертви на телесни повреди, сексуално и основано на пола насилие, грабеж, кражба, измама, медицинска небрежност, принуда, тормоз, заплахи, пътнотранспортни произшествия, тормоз в училище, младежко насилие, междусъседски конфликти.</p> <p>S.A.V. работи в тясно сътрудничество с местната полицейска служба на град Фуенлабрада, регион Мадрид, и с цялата мрежа от местни ресурси. В резултат на това сътрудничество и въз основа на опита на службите, местната полиция на Фуенлабрада прилага нов подход в някои случаи на престъпност, по-специално актове на расизъм и дискриминация, като изготвя новаторска за Испания процедура за недискриминиращи полицейски разследвания. Създава се и специално звено за управление на многообразието. Провеждат се и редица кампании за повишаване на осведомеността.</p> <p>Услугата предлага защита, особено на ниво разследване, като предоставя на жертвата информация за всички процедури с оглед безопасността и психологическите ѝ нужди. Предлага се и правна помощ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • информация и съвети относно правата на жертвите; • съвети относно съдебни производства; • мониторинг на предприетите действия; • налагане на мерки за защита; • координация с други институции или със съдебни органи. <p>В областта на психологическата подкрепа S.A.V. предоставя:</p> <ul style="list-style-type: none"> • спешна помощ; • лечение, насочено към преодоляване на травми и намаляване на посттравматични пристъпи; • координация с други държавни институции, като например системата на социалните служби. <p>S.A.V. предлага и социална подкрепа:</p> <ul style="list-style-type: none"> • посрещане на неотложните нужди и намаляване на риска; • информация за публични и безплатни ресурси; • координиране и насочване към специализирани ресурси; • съвети за получаване на помощ и компенсация.

	Служителите на S.A.V. подкрепят и извънсъдебната медиация при конфликти.
Правна рамка на практиката	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Закон 4/2015 от 27 април 2015 г. за статута на жертвата на престъплението; ✓ Кралски декрет 1109/2015 от 11 декември 2015 г. за прилагане на Закон 4/2015 от 27 април 2015 г. за статута на жертвата на престъплението и за службите за подкрепа на жертвите на престъпления.
Може ли практиката да се използва от други заинтересувани лица с оглед на нейната специфика?	Дейностите на услугата могат да бъдат възпроизведени като модел на подход. S.A.V. може да отговори на търсенето на всяка институция и да споделя свое ноу-хау при поискване.
Статистика	Всяка година S.A.V във Фуенлабрада подкрепя около 600 жертви на престъпления. По време на извънредното положение заради COVID-19 (от март до май 2020 г.) S.A.V. е подкрепила 34 нови жертви на насилие, основано на пола, и общо 324 дейности.

Специализирана служба на Прокуратурата за престъпления от омраза и дискриминация и мрежа на делегираните прокурори

Институции и организации	Мрежа на делегираните прокурори по дела за престъпления от омраза и дискриминация
Откога съществува практиката?	Услугата се осъществява от 2009 г. в Каталуния, Барселона, а от 2011 г. е установена за постоянно в цялата страна.
Ниво на прилагане	Национално и регионално
Бенефициенти (всички жертви/някои групи)	Жертви на дискриминация и престъпления от омраза
Описание на практиката	<p>С цел повишаване на вниманието, разкриване и преследване на престъпления, свързани с дискриминация и омраза, през октомври 2009 г. провинциалната прокуратура на Барселона, водена от главния прокурор на автономна област Каталуния, създава първата служба, специализирана в престъпления от омраза. Тя изготвя първия полицейски протокол за разследване на престъпления от омраза с участието на полицейския корпус на Каталунска автономна област (Mossos d'Esquadra) и другите подобни звена, създадени от Министерството на вътрешните работи през 2013 г. Обученията сред съдебните и полицейските органи относно този вид престъпления също се насърчават.</p> <p>През 2011 г. е създадена фигурата на делегирания прокурор по наказателноправна защита на равенството и противодействие на дискриминацията. В продължение на тази фигура от 2015 г. съществуват координиращи делегирани прокурори относно престъпленията от омраза и дискриминация като специализирани звена в рамките на прокуратурата.</p> <p>На териториално ниво във всяка провинциална прокуратура се назначават делегирани прокурори за борба с престъпленията от омраза и дискриминация. На места те се подпомагат от прокурори за свързка с киберпрестъпността поради често близката връзка между двете престъпления. Делегираните прокурори работят в координация и със специализираните служители в области като детско правосъдие, чужденци и хора с увреждания.</p> <p>Мрежата на делегираните прокурори допринася за съществен напредък в осведомеността и обучението на служителите, ангажирани в дългите и сложни съдебни процедури. В тази връзка през 2015 г. Центърът за правни изследвания и специализирани обучения на правителството на Каталуния публикува <i>Практически наръчник за разследването и наказателното преследване</i>. Публикуването се инициира от Мигел Анхел Агилар, координиращ прокурор по престъпленията от омраза, и провинциалната прокуратура на Барселона с цел популяризиране на практически инструменти за разследване и наказателно преследване на този вид престъпления.</p> <p>От тази практика произтичат и други инициативи като Програмата за обучение и психологическо консултиране, създадена от Генерална дирекция „Алтернативни наказателни мерки“ на Департамента по</p>

	<p>правосъдието на каталунското правителство. Тя е насочена към лица, осъдени за престъпления от омраза и дискриминация.</p> <p>Изпълнението на наказанието на такива лица се спира предсрочно и те участват в програми, насочени към човешките права, приемане на многообразието и забрана за дискриминация, както и популяризиране на равенството, толерантността и межкултурното разбирателство.</p> <p>През 2013 г. Агенцията на ЕС за основните права (FRA) на годишната си среща във Вилнюс, Литва, обявява Службата по престъпления от омраза към Прокуратурата в Барселона за добра европейска практика.</p>
<p>Правна рамка на практиката</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Наредба за функциите на специализираните прокурори, чл. 20.2. на Органичния закон за Прокуратурата; ✓ Органичен закон 1/2004 от 28 декември 2004 г. за всеобхватни мерки за защита срещу насилието, основано на пола; ✓ Органичен закон 3/2007 от 22 март 2007 г. за ефективно равенство между жените и мъжете; ✓ Закон 19/2007 от 11 юли 2007 г. относно насилието, расизма, ксенофобията и нетолерантността в спорта; ✓ Устройствен закон 1/2015, 30 март 2015 г., изменящ чл.510 от НК; ✓ Закон 4/2015 от 27 април 2015 г. за статута на жертвата на престъпление; ✓ Инstrukция 7/2019 от 14 май 2019 г. за подпомагане на прокурорите да идентифицират престъпленията по член 510 от Наказателния кодекс. Документът се позовава на много решения на Европейския съд по правата на човека.
<p>Статистика</p>	<p>В доклада на Прокуратурата за 2019 г. са събрани данни за съдебните производства, по които са участвали делегираните прокурори: общо 744 дела, 129 разследвания, 146 обвинения и 133 присъди.</p>

БИБЛИОГРАФИЯ И РЕСУРСИ

Ärzteblatt (2019). [Mehr Fälle für Gewaltschutzambulanz in Berlin](#) [More cases for the Outpatient Clinic for Violence Protection in Berlin].

Bildjuschkin, K. & Nipuli, S. (Eds.) (2018). [Seksuaaliväkivallan uhrin hoitoketju: HUS Seri-tukikeskuksen malli](#). Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos [Treatment chain for victims of sexual violence: HUS Seri Center model. Published by the National Institute for Health and Welfare].

BMFSFJ (2020). [Vergewaltigt? - So geht die anonyme Spurensicherung](#) [Raped? - This is how anonymous forensics works].

Charité (n.d.): [Outpatient Clinic for the Protection against Violence](#).

DjB (2012): [djb-Umfrage zur Umsetzung des Gewaltschutzgesetzes von 2011 - die Antworten](#) [djb-survey on the implementation of the 2011 violence protection act - the answers].

Dr. Böttner Rechtsanwalt (n.d.). [Ablauf eines Strafverfahrens bei Sexualstraftaten](#) [Conduct of criminal proceedings for sexual offences].

HE 78/2010 Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rikoslain 21 luvun 16 §:n muuttamisesta. [Government Proposal to amend the Criminal Code Chapter 21 §16].

HUS. (2020). [Seri Support Center](#).

Joutjärvi, M. (2020). [Kättilöt raiskatun rinnalla – uhrille avaimet toipumiseen](#). Tehy-lehti. [Midwives supporting rape victims. Article in the magazine of the Union of Health and Social Care Professionals in Finland].

Korjamo, R. (2020). [Treatment chain for victims of sexual violence – first-year experiences in Helsinki Seri Support Center](#). Finnish Medical Journal Duodecim 136(7), 805-813.

Ministry of Social Affairs and Health. (2017). [Government of Finland National Action plan for the implementation of the Istanbul Convention 2018–2021](#). Helsinki: Publications of the Ministry of Social Affairs and Health 2017:18.

Piispa, M. & Lappinen, L. (2014). [MARAC – multiprofessional help for victims of violence](#). Discussion Paper 21/2014. Helsinki: National Institute for Health and Welfare (THL).

Piispa, M. & October, M. (2017). [Vaikuttava työkalu toistuvaan parisuhdeväkivaltaan puuttumiseen](#). Yhteiskuntapolitiikka 82(3) [An effective tool to intervene in recurring intimate partner violence. Article in journal Yhteiskuntapolitiikka].

Piispa, M., Tuominen, M. & Ewalds, H. (2012). [MARAK: kokemuksia parisuhdeväkivallan riskiarvioinnin menetelmän kokeilusta Suomessa](#). Helsinki: THL Raportteja 10/2012 [MARAK: Experiences of the trial of the intimate partner violence risk assessment method in Finland. Published by the National Institute for Health and Welfare].

Sisäasiainministeriö. (2012). [Selvitys perhe- ja lapsensurmien taustoista vuosilta 2003–2012](#). Helsinki: Sisäasiainministeriön julkaisu 35/2012 [Report on the background of familicides and filicides 2003–2012. Published by the Ministry of the Interior].